

Oslo kommune
Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Dato: 22.04.2015

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

201500565-6

Kathrine Paulsen, 23 46 13 22

300

HØRINGSUTTALELSE OM UTKAST TIL FORSKRIFT OM GJENNOMFØRING AV RUSOMSORGEN

Det vises til brev datert 30.01.2014 der Helse- og omsorgsdepartementet har sendt forslag til ny gjennomføringsforskrift for rusomsorgen på høring.

Oslo kommune har besluttet å avgi en administrativ høringsuttalelse. Oslo kommune avgir med dette slik høringsuttalelse:

Oslo kommune er positive til, og mener det er hensiktsmessig at gjennomføringsforskriften skal omfatte brukere og pasienter med innleggelser/opphold i spesialisthelsetjenesten, i kommunale og private institusjoner.

Oslo kommunes generelle vurdering er at til tross for at utkast til forskrift er ment også å omhandle rusinstitusjoner på kommunalt nivå, er utkastet i for stor grad rettet utelukkende mot institusjoner i spesialisthelsetjenesten og ivaretar i for liten grad de spesifikke sidene ved drift av rusinstitusjoner på kommunalt nivå.

I det nedenstående vil Oslo kommune legge vekt på å kommentere de delene av utkast til forskrift som har relevans for drift av institusjoner på kommunalt nivå.

§ 2 Virkeområde

Oslo kommune støtter Helse- og omsorgsdepartementets forslag om å stryke bokstav **e** i direktoratets utkast til virkeområdebestemmelse. Videre støtter kommunen at bokstav **d** som omhandler private institusjoner for personer med rusmiddelproblemer som helt eller delvis finansieres gjennom statlige tilskuddsordninger, inkluderes i utkast til forskrift. Oslo kommune ønsker at bokstav **d** også skal inkludere institusjoner som helt eller delvis finansieres gjennom kommunale tilskuddsordninger.

Forskriften bør også gjelde gjennomgangsleiligheter knyttet opp til bemannede institusjoner og der det betales en egenandel, men der husleieloven ikke gjelder. I motsatt fall vil kommunene miste et viktig trinn i sin rehabiliteringsstige.

I utkast til forskrift legges det til grunn at heldøgnsinstitusjon forutsetter heldøgnsbemanning, noe flere av institusjonene på kommunalt nivå ikke har. Eksempelvis vil det kunne være aktuelt at små institusjoner med beboere som er i en slutfase av sitt rehabiliteringsforløp, ikke har bemanning om natten. Dette må forskriften ta høyde for dersom den skal gjelde institusjoner på kommunalt nivå. Boforhold som reguleres av husleieloven faller utenfor forskriftens virkeområde.

Beboere ved Oslos kommunal rusinstitusjoner og private rusinstitusjoner som har driftsavtale med kommunen, betaler en egenandel for oppholdet. Egenandelen er høyest ved de institusjonene som tilbyr full forpleining, og lavest ved de institusjonene der beboerne forutsettes å trene på økonomistyring, matlaging osv. Egenbetalingen er ikke å regne som husleie regulert i husleieloven, men erstatter f.eks. egenbetalingen som for sykehjemmene reguleres etter vederlagsforskriften om opphold i institusjon. Denne vederlagsforskriften benyttes ikke lenger av Oslo kommune på rusinstitusjoner.

§ 3 Vern om personlig integritet

Regelen i forskrift til lov om sosiale tjenester § 5-2, 3. ledd nr 4 «... beboerne ikke mot sin vilje pålegges å delta i samtaler eller møter o.l. av religiøs eller partipolitisk karakter» er foreslått tatt ut fra forskriftens ordlyd i utkastet fordi det ifølge direktoratet er selvsagt at en slik regel gjelder. Oslo kommune ønsker en videreføring av regelen av pedagogiske hensyn, det vil si med samme begrunnelse som direktoratet anfører for å videreføre regelen om at beboer ikke kan nektes besøk av advokat, sjelesørger mv.

§ 4 Husordensregler

I Helsedirektoratets forarbeider står det at «Brudd på husordensreglene kan i seg selv ikke føre til tap av institusjonsplass». Oslo kommune mener det finnes brudd på reglene som er så vidt alvorlige at de bør kunne kvalifisere til utskrivning, f. eks. vold eller trusler om vold. Oslo kommune mener det bør kunne presiseres i husordensreglene at alvorlige brudd på reglene kan føre til utskrivning. Det er samtidig viktig at det ikke er automatikk i at regelbrudd fører til utskrivning.

Oslo kommune deler direktoratets betraktninger omkring kommunens ansvar, brukerens rett til helsehjelp og flytting til annet tiltak som alternativ.

§ 7 Forbindelse med omverdenen

Det foreslås i utkastet til forskrift at muligheten for å nekte besøk innskrenkes til kun å kunne nekte besøk av bestemte person(er). Oslo kommune ønsker at muligheten for generelle tidsavgrensede forbud opprettholdes. Det vil eksempelvis ved institusjoner som krever rusfrihet være viktig sett ut fra et faglig ståsted å ha mulighet for å nekte personer som er i aktiv rus tilgang til institusjonen. Dette vil ikke kun være av hensyn til brukeren som får besøk, men

også de andre brukerne ved institusjonen. Adgang til å regulere besøk bør nedfelles i den enkelte institusjons husordensregler, basert på institusjonenes formål og beboergruppe.

§ 8 Kroppsvisitasjon og ransaking av pasient og brukers rom og eiendeler

Oslo kommune finner det formålstjenlig at det gis adgang til rutinemessig ransaking inkludert sjekk av ytterklær og lommer. Kroppsvisitering med avkledning bør det være begrenset mulighet for å gjennomføre, unntatt for akuttinstitusjoner som vil kunne ha behov for kroppsvisitering med avkledning. Kroppsvisitering er et mer omfattende inngrep og bør ikke kunne utføres rutinemessig.

§ 9 Beslag og tilintetgjøring av rusmidler og farlige gjenstander

I forslag til forskrift § 9, 2.ledd, 2.pkt foreslås det at legemidler foreskrevet av lege utenfor institusjonen, kan beslaglegges av institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt etter samråd med institusjonens lege. Flertallet av institusjonene som er hjemlet i lov om helse- og omsorgstjenester har ikke egen lege. Oslo kommune ønsker derfor at institusjonens leder gis denne fullmakten.

I utkast til forskrift fremgår at «Institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt til kan treffe vedtak om at legemidler, rusmidler, skadelige stoffer eller farlige gjenstander kan beslaglegges og tilintetgjøres». Det fremgår av utkast til forskrift at lovlige rusmidler kan tilintetgjøres, men at eventuell tilintetgjøring må vurderes konkret i hvert tilfelle, og det må tas hensyn til tredjepart og driften av institusjonen.

Oslo kommune mener at forskriften må åpne for at institusjoner kan foreta slikt beslag og tilintetgjørelse også rutinemessig. Dersom institusjonene skal oppbevare og levere tilbake beslaglagte lovlige rusmidler, vil dette kunne få en rekke uheldige konsekvenser. Eksempelvis vil klienter kunne skrive seg ut av institusjonen for å få tilgang til beslaglagt alkohol. Videre vil det bli en stor utfordring å oppbevare beslagene på en tilfredsstillende og sikker måte. Oslo kommune ønsker derfor en presisering der beslag og tilintetgjøring av lovlige rusmidler fremkommer.

§ 10 Tvang i akutte nødsituasjoner

I utkast til forskrift § 10, 3 ledd skal bruk av kortvarig fastholding avgjøres av institusjonsleder eller den institusjonsleder gir fullmakt. Oslo kommune bemerker at bestemmelsen regulerer akutte nødsituasjoner og at det ikke alltid vil være mulig eller forsvarlig å vente med fastholding til det er godkjent av institusjonsleder eller den som er gitt fullmakt.

Samtykke

Hovedregelen er at all behandling skal baseres på samtykke, jf pasient- og brukerrettighetsloven kap 4. Der samtykke ikke foreligger må behandling eller tiltak ha hjemmel i lov. Gjennomføringsforskriften vil være hjemmel for at institusjonen på bestemte vilkår kan utføre enkelte tvangstiltak. Helsedirektoratet vurderer at samtykke til tiltak regulert i

gjennomføringsforskriften i utgangspunktet ikke er nødvendig eller hensiktsmessig. Oslo kommune ønsker at forskriften regulerer hva beboer kan samtykke til, utover de tiltak som det nå gis hjemmel til i forskriften, dette for å sikre brukernes integritet.

Med hilsen

Endre Sandvik
kommunaldirektør

Knut Egil Asprusten
konst. sosialtjenestesjef

Godkjent og ekspedert elektronisk